

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 4
2010

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2010

У К Р А Ї Н О З Н А В С Т В О

Номер 4(37)
2010

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – Національний
науково-дослідний
інститут українознавства

The founder is the Science
and Research Institute of
Ukrainoznavstvo

Видає Національний
науково-дослідний
інститут українознавства
(раз на три місяці)

Published once *in three
months* by the National
Science and Research
Institute of Ukrainoznavstvo

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

Petro KONONENKO
editor in chief,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Заступник головного
редактора Тарас КОНО-
НЕНКО, заступник дирек-
тора Інституту з наукової
роботи, доцент, кандидат
філософських наук

Taras KONONENKO
assistant of the editor in
chief, deputy director of the
Institute on scientific work,
candydat nauk, docent

Відповідальний секретар Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

Бандура Г.Г., Бугров В.А., Ворончук І.О.,
Лукашенко В.В., Наливайко С.І., Коротя-
Ковальська В.П., Лебединська Т.М., Ренке Т.Л.,
Сніжко В.В., Токар Л.К., Фігурний Ю.С.,
Чолану Л.В., Шкрібляк П.В., Ярошинський О.Б.

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 4863 від 13.02.2001 р. про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації, виданого
Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Рекомендовано Вченою радою Національного
науково-дослідного інституту українознавства
Міністерства освіти і науки України (протокол № 10
від 6.12.2010 р.)

Національний науково-дослідний
інститут українознавства
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 238-05-43
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua

Електронне наукове фахове видання
«Українознавство» відповідно до рішення Вченої ради
(протокол № 3 від 31.10.05) щодо поширення журналу в
мережі Інтернет розповсюджується за адресою [http://
www.ualogos.kiev.ua](http://www.ualogos.kiev.ua)

©Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2010

КОНОНЕНКО П.П. – голова колегії
доктор філологічних наук, професор, академік

Багров М.В., доктор географічних наук, академік,
член-кореспондент НАН України,
Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
Баранівський В.Ф., доктор філософських наук,
професор
Баканідзе О.А., доктор філологічних наук, професор,
академік
Борисенко В.К., доктор історичних наук, професор
Вакарчук І.О., доктор фізико-математичних наук,
професор
Влох Р.О., доктор фізико-математичних наук,
професор
Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Гомотюк О.Є., доктор історичних наук
Денисенко А.В., кандидат історичних наук
Дробноход М.І., доктор геолого-мінералогічних
наук, професор
Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, про-
фесор
Жебровський Б.М., кандидат педагогічних наук
Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор
Качкан В.Т., доктор філологічних наук
Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор
Кононенко Т.П., кандидат філософських наук
Коцур В.П., доктор педагогічних наук
Крисаченко В.С., доктор філософських наук,
професор
Мацюк Г. П., доктор філологічних наук, професор
Мокренко А.Ю., професор національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського
Надольний І.Ф., доктор філософських наук, про-
фесор
Недюха М.П., доктор філософських наук, професор
Пономаренко А.Ю., кандидат філологічних наук
Прадід Ю.Ф., доктор філологічних наук, професор
Сазоненко Г. С., кандидат педагогічних наук
Свіженко В.О., доктор біологічних наук
Степаненко М.І., доктор філологічних наук,
професор
Степико М.Т., доктор філософських наук, професор
Стріха М.В., доктор фізико-математичних наук
Толстоухов А.В., доктор філософських наук
Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік
Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Чередниченко О.І., доктор філологічних наук,
професор
Шевченко В.П., доктор фізико-математичних наук,
академік НАН України,
Ятченко В.Ф., доктор філософських наук

Редакція залишає за собою право на мовности-
лістичне редагування рукописів і передруків відпо-
відно до норм чинного Правопису, яке не змінює
позиції автора. Наукові статті в галузі історичних
наук зараховуються як фахові згідно з постановою
Президії ВАК від 10.12.2003 року № 2-05/10, нау-
кові статті в галузі філософських наук зараховують-
ся як фахові згідно з постановою Президії ВАК від
08.07.2009 року № 1-05/3

Автор несе відповідальність за фактичний вик-
лад матеріалу

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Кононенко П. Перспективи розвитку українського світу.....9

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНОЗНАВСТВО У СВІТОВОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ЧАСОПРОСТОРИ»

Вітання учасникам конференції.....	20
Кононенко П. Українознавство у світовому гуманітарному просторі. Роль вітчизняних і зарубіжних вищих навчальних закладів у розвитку українознавства.....	31
Калакура Я. Джерельний потенціал новітнього українознавства.....	37
Гомотюк О. Здобутки українознавства: історичні уроки.....	44
Фігурний Ю. Українознавство у сучасному вітчизняному, європейському і світовому гуманітарному просторі: стан, проблеми, перспективи розвитку в контексті етнічних, національних і державотворчих процесів в Україні.....	49
Токар Л. Українознавство і реформування змісту освіти в Україні.....	57
Гримич М. Мовна ідентичність українців Бразилії: історія досліджень.....	62
Чолану Л. Українська ланка освіти в Молдові: задум і проблеми реалізації.....	65
Чернієнко Д. Розвиток українознавства в Башкортостані: досвід та сучасний стан.....	68
Ухвала Міжнародної науково-практичної конференції «Українознавство у світовому гуманітарному просторі».....	73

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Борис Олійник – співець «Сивої ластівки».....	80
Кононенко П., Ренке Т. Інтерв'ю з Яремою Гояном.....	81
Наливайко Ст. З України до Індії простелилася стежка моя.....	90
Краснодемська І. «... Хто розсуне полудні туман віковий, – і народ його знов стане зрячий...».....	95
Кононенко П., Пономаренко А. 50-річний ювілей Всеукраїнського товариства «Україна – Світ».....	97
Бевз Т. Ідеї соціалізму і громадянського суспільства як ключові елементи теорії «праці» С. Подольського.....	100

Розділ II ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кононенко Т. Музикологічний наголос у дослідженнях філософської спадщини Г. Сковороди.....	108
Скрипаль Г. Аналіз феномену мислителів Київського кола в контексті проблеми розмежування української та російської філософії.....	112

Розділ III ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Ковпак Л. Проблеми екології України у програмах та діяльності політичних партій (на прикладі НРУ).....	118
Вернудіна І. Історичні передумови культуротворчого поступу України наприкінці XIX – на початку XX століття.....	122
Зарецький О. Алла Горська під ковпаком КДБ. Антиукраїнська спрямованість спецоперацій.....	127
Лебедева Ю. Державницький сегмент наукових досліджень в Радянській Україні: від згортання до заборони.....	133
Газізова О. Діяльність політичних партій та громадських об'єднань у поліетнічному середовищі Криму.....	138
Іванець А. Невдала спроба творення «уряду України» під патронатом білих.....	143
Тарасов А. «Спогади» Євгена Чикаленка як джерело з історії українського національного руху серед учнівства Півдня України (кінець 70-х – 80-ті роки XIX століття).....	149
Петрук В. Про хронологічну давнину «української спільноти».....	152
Школенко Д. Співзвучність міфопоетичних мотивів Роберта Грейвса та Лесі Українки.....	157
Печеранський І. Університетська філософія України XIX – початку XX століття: критико-історичний огляд.....	159
Корж Г. Феномен історичної пам'яті в контексті структуралістського конструктивізму П. Бурд'ю.....	167

Розділ IV ОСВІТА

Воропаєва Т. Вплив українознавства на формування національної ідентичності особистості в сучасному освітньому просторі.....	174
Короб А. Українська видавнича справа у 50-60-х роках XIX століття (на прикладі створення навчальних посібників).....	178
Небесна З. Сімейне виховання українців Бойківщини в системі гуманітарної освіти.....	183
Петрук В. Дистанційне навчання в загальноосвітніх закладах України.....	187
Таровська О. Модернізація психолого-педагогічної підтримки навчально-виховного процесу за допомогою Інтернет-технологій.....	190
Заболоцька Л. Роль просвітницької діяльності О. Павловича в розв'язанні мовної проблеми Закарпаття.....	194
Бойко С. Особистість педагога в українознавчому філософських дослідженнях.....	197
Підсумки Міжнародного конкурсу з українознавства для студентів та молодих учених – 2010.....	201
Чирков О. Загальноінститутський методологічний семінар.....	203

Розділ V МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Мороз О. Фразеологізми з топонімом-компонентом як джерело формування українознавчого світогляду мовної особистості.....	210
Марковський В. Проблематика статусу мови в науковій творчості О. Потебні.....	213

Розділ VI
УКРАЇНСЬКА
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

- Кононенко П.** Про новий проект Закону України «Про мови в Україні».....218
- Чемеркін С.** Альтернативи другої державної мови в Україні немає.....225
- Філіпчук Г.** Українознавча, україномовна політика в системі державно-культурного будівництва....226
- Філіпчук Г.** Суспільне ековиховання в контексті природності існування.....231
- Пята Л.** Приватизація в Україні: етапи, форми та соціально-економічні наслідки (1991–2009).....235
- Цендра Н.** Проблеми оптимізації принципів відокремлення церкви від держави й держави від церкви в Україні у 1991–1996 роках.....239
-

Розділ VII
УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

- Даренська В.** Специфіка української християнської культури в концепціях Богдана Стебельського і Вілена Горського.....244
- Коротя-Ковальська В.** Українознавчий погляд на хорове мистецтво України.....248
- Коротя-Ковальська В.** Українознавчий аспект національної культури в гуманітарному та освітньому часопросторі.....252
- Ярошенко Р.** Українознавче дослідження жанру псалма.....255
- Квасюк Л.** «Книжиця» Василя Суразького в контексті полемічної літератури кінця XVI століття.....258
- Гальчинський Б.** Значення етнографічно-фольклорної діяльності Миколи Лисенка для українського національного відродження другої половини XIX століття.....261
- Пасемко І.** Культурологічні події в Чернігівському національному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка.....265
- Смольницька О.** Філософська інтерпретація образу Ісуса Найсолоншого в українській літературі доби бароко.....268
-

Розділ VIII
УКРАЇНА – ЕТНОС

- Фігурний Ю.** Етнічні державотворчі й націєтворчі процеси в Україні у добу Хмельниччини (1648–1657).....274
- Наливайко Ст.** Санскрит, бандура-кобза й Шевченків *Перебендя*.....282
-

- Кухар В.** Вивчення язичницьких вірувань прадавніх українців у контексті українознавства.....290
- Якиминська Л.** До проблеми співвідношення соціального та етнічного в наукових студіях ментальності українців: історіографічний аналіз.....296
-

Розділ IX
УКРАЇНА І СВІТ

- Тетерина-Блохин Д.** Україна – Німеччина: торговельні, політичні, науково-культурні та релігійні зв'язки.....304
- Сіренко Ю., Коробова С.** 13-й Вахау-марафон.....308
-

Розділ X
ЕКСПЕДИЦІЙНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО

- Сніжко В., Отрошко Л.** Практичний метод наукового українознавства – експедиційне українознавство.....312
-

Розділ XI
РЕЦЕНЗІЇ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

- Васильчук М.** «Віщі знаки...» від Володимира Качкана.....320
- Фігурний Ю.** Весільна обрядовість українців – шлях розвитку і трансформацій.....321
- Гомотюк О.** Виклики сучасного світу: концепт психофілософського осмислення українського буття.....325
- Фігурний Ю.** Українознавчі виміри важливих культурних, мовних, історичних, етнонацієдержавотворчих проблем життєдіяльності українського народу в цивілізаційному часопросторі.....329
- Карпенко В.** Християнство і освіта – основа життя суспільства.....330
- Газізова О.** «З малої стежини – шлях до вершини»...332
- Завгородній Ю.** Жінка про жінку і про Схід з любов'ю.....333
- Рибарук О.** Образи Параски Плитки-Горицвіт...337
- Отрошко Л., Сцібан О.** Становлення і розвиток українського етнодизайну: українознавчий вимір.....339
- Сніжко В., Присяжна Т.** Відділу природи та психології етносу – 10 років.....342
- Ванчура Ю.** Вічне слово Роберта Бернза.....345
- Конверський А., Обушний М.** Ювілей Центру українознавства.....346
- Недюха М.** Рецензія на монографію Тараса Кононенка «Божественна симфонія Григорія Сковороди: українознавчі виміри філософської спадщини»...350

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

*Повідомляємо Вам,
що виданню «Українознавство»
присвоєно передплатний індекс 91509.*

*Журнал включено до «Каталогу видань
України» на 2011 рік.*

*ВІТАЄМО ВАС ІЗ НОВИМ РОКОМ
ТА РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!*

Українське народне малярство.
Іван Сколоздра. Радуйся земле!

*З Новим роком!
З новим щастям!
Радісно вітаєм Вас
І бажаєм, щоб в здоров'ї,
В мирі, з братньою любов'ю
Відтепер ішов Ваш час.
В добрих справах, щоб раділи,
Багатіли, не бідніли.*

*Щоб веселим був Ваш дім,
Лад і спокій були в нім.
Будьте радісні й багаті,
І здорові і завзяті.
В щирій праці Бог допоможе
Дай Вам Боже, що Вам гоже.
З Новим Роком!
З Різдвом Христовим!*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 4(37)
2010

науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір – відділ парадигмальних досліджень
Художнє оформлення – *Мулява Я.В.*
Наукова редакція – *Науменко Л.Г.*
Літературна редакція – *Слободян Л.О., Черногорець Н.В., Ратькова Н.П.*
Коректура – *Ткаченко Л.І.*
Комп'ютерна верстка – *Слободян Л.О., Терещенко О.О.*
Фото – *Сіренко Ю.П.*

За редакцією Петра Кононенка

Підписано до друку 27.12.2010 . Формат 60x84/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура pragmatika.
Ум. друк. арк.46,39 Обл.-вид. арк. 41,30
Тираж 300 прим. Зам. № 338/270

Українське агентство інформації та друку «Рада»
03148, м. Київ-48, вул. Сосніних, 3
тел. 273-67-94

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 210 від 06.10.2000 р.

Віддруковано в Українському агентстві інформації та друку «Рада»